

-40 h
53503

Ljubljana

1908

TAČJA

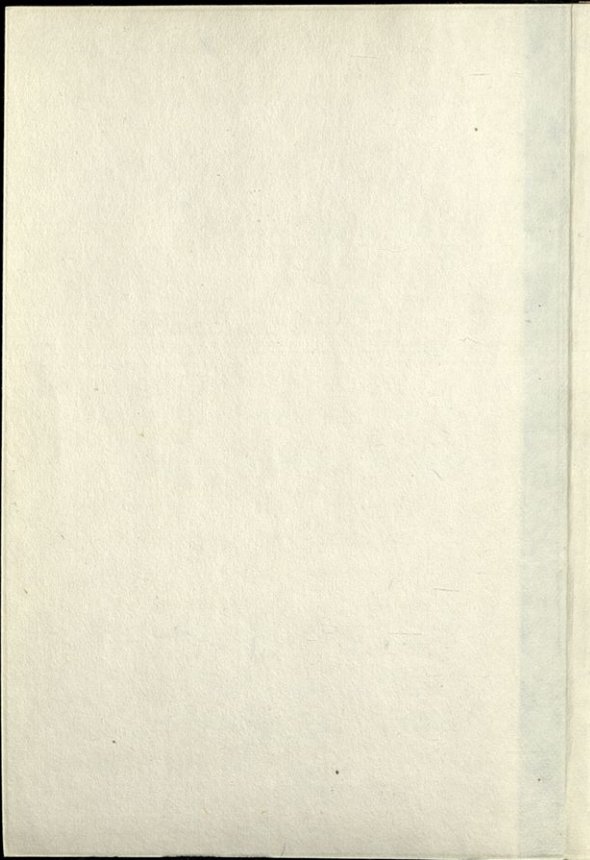

= 5 =

Doktor Hribar. =

Veseloigra v enem dejanju.

•Goriška Tiskarna• A. Gabršček. = = = =

53503

Št. 5.

TAČJA

Zbirka gledaliških iger.

Ureja

Fran Govékar o o o o o

V GORICI 1903.

Tiska in zalaga »Goriška Tiskarna« A. Gabršček.

Doktor Hribar.

Burka v enem dejanju.

Poljski spisal grof J. A. FREDRO.

IN 2030002435

Osebe :

RADIČ, grajščak,
MARA, njegova soproga,
ANA, njiju hči,
ROBERT MALINSKI, inženir,
ZORKO LOVRIN, ekonom,
Doktor HRIBAR, zdravnik,
FRANCÊ, sluga pri Radiču,
LIZIKA, hišna pri Radiču.

Godi se na kmetih pri Radiču.

Priprost salon pri Radiču.

PRVI PRIZOR.

Francè. Lizika. Radič za odrom.

Lizika (priteče iz Radičeve sobe.) Francè!... Francè!... kje pa je grevnica? (Vidi spečega Franceta ter ga trese.) Francè!

Francè (se vzbudi, hitro vstane ter hiti k vratom.) He? Kaj? Mrzle obkladke?... Precej, precej!

Lizika. Kakšne obkladke — grevnico! Grevnico, a hitro, hitro!

Francè (zaspan.) Grevnico?... Kakšno grevnico?... Jaz nisem videl nobene grevnice.

Lizika. To, tole, ki jo držite v roki! — Vzbudite se vendar že, zaspanec!

Francè. A — tako! — tole grevnico!

Lizika. Hitro jo nesite noter! Gospod že celo četrť ure čaka nanjo!

Francè (počasi odprè grevnico.) Saj se je zopet ohladila...

Lizika. Pa jo zopet pogrejte — le hitro, hitro! Gospod preklinja, da se kar stene tresejo.

Francè (deva s kleščami iz kamina žareče oglje v grevnico.) Preklinja? To ni nič novega. — Oh, gospodična Lizika! Gospodična Lizika! Vi ne veste, kaj je to, če je človek bolan!

Lizika. Vi — vi bolni?... Ha, ha!...

Francè. Oh, pa še kako! — Čeprav ne verjamete, gospodična Lizika... a vendar... sedajle... ravno sedaj... (zdeha) tako me sili zaspanec, da komaj stojim na nogah.

Lizika (smeje se.) In to imenujete bolezen!

Francè. Oh... neprenehoma... prav v jednomér... sem zaspan ali pa lačen... kakor naš gospod. Kako bi se pa tudi človek v tej hiši kdaj naspal?

Lizika. Saj vendar ves dan spite.

Francè. No, no — črez dan res da tam pa tam malo zamežim z enim očesom, a ponoči...? Oh, moj Bog, kakšne noči so to!... komaj zvečer ležem — precej pokliče gospod...

Radič (za odrom.) Francè! Grevnico! Za vruga, grevnico!

Francè. Precej, precej!... (Liziki.) Tako je skoraj vsako noč — komaj zakimam, že zakliče gospod: »Francè, grevnico! Francè, kamilice! Francè, pogrej mi kašo! — Francè, drgni me po križu!« — Francè, pa vedno Francè! — In pa, če me gospod zgrabi, stori to tako... tako malo rahlo, da mi vse kosti pokajo... n. pr. predvčerajšnjim. —

Lizika (ureja stole.) Kaj bi vas ne bil zgrabil, ko ste mu na život položili vrelo kašo!

Francè. Kdo bi pa vselej vedel, koliko stopinj gorkote je treba? Zahteval je gorak obkladek — prav, jaz mu položim gori gorkega... in kako je tista kaša dišala!

Lizika. Dišala! Fej te bodi!... obkladek! Sram vas bodi! Vi zmerom mislite na jed — podvizajte se!

Francè. Da — podvizam naj se — zmerom naj se podvizam!... To se lahko reče!... Komaj da me še noge nesó... Ne bo dolgo, pa še jaz ležem....

Radič (za odrom.) Francè... preklicani malopridnež! — grevnico, če ne ti kosti polomim!

Francè (malomarno.) Ali slišite, gospodična Lizika? »Če ne ti kosti polomim!...« In jaz sem tako bolan! (Zakliče proti vratom.) Précej, gospod... precej — ravno jo grejem. (Zase.) In jaz sem tako bolan!

Lizika. Dà, prav tako bolan, kakor gospod! Oba skupaj ničesar ne delata, prav ničesar; samo jesta in spita; potem ni čuda.

Radič (za odrom.) Francè! — Potepuh! — Grdin! Zadavim te!

Francè. Čujte, sedaj me že zadavi!

DRUGI PRIZOR.

Ana. Lizika. Francè. Radič za odrom.

Ana (iz Radičeve sobe.) Francè! Hitro, hitro! Ali ne slišite, da je papa že nestrpen? To bi mu moglo škodovati.

Francè (zase.) Meni bi tudi moglo škodovati. (Gredé proti vratom, glasno.) Že grem, že grem. (V Radičevo sobo.)

Ana. Ali mama še spi?

Lizika. Pozvonila še ni.

Ana (sede.) Uboga mama! Skoraj vso noč je bedela pri papanu — komaj sem jo mogla

pregovoriti, ko se je izdaniilo, da je malo legla.

Lizika. Dà, to je bila zopet vihar na noč.

Ana. Papa je bil tako bolan !

Lizika. Seveda — toda, ne zamerite, gospodična Ana, saj prav za prav drugače biti ne more. —

Ana. Kako to ?

Lizika (briše pohištvo.) Le pomislite, kaj je gospod zvečer vse jedel: marinirano jeguljo, svinjino s kislim zeljem, s češpljevo čežano nadevane emoke trikrat po tri — in pa še pol melone !

Ana. Dà — gotovo — morebiti je bilo malo preveč.... a rajni doktor Zgaga vendar ni nikdar predpisal stroge di jete.

Lizika (vstane.) Ker je sam izvrstno jedel pri nas, in če ga je človek kdaj hotel videti čisto treznega, je moral vstati prav zgodaj. Gospoda je kar pital s kroglicami in kapljicami, Bog mu grehe odpusti ! (Zase.) To bi vola ugonobilo !

Radič (za odrom.) Av ! — Ti me še spečeš !... grdoba !

Francè (za odrom.) Av! — Av!... Av!
Pustite me, gospod! Pustite me! (Ropot v
Radičevi sobi.)

TRETJI PRIZOR.

Ana. Lizika. Francè. Potem Radič.

Francè (plane v salon z grevnico v roki, teče
črez oder ter odhiti zadaj na lévi. — Radič, v
spalni suknji, kapi s čopom, belimi flanelastimi hla-
čami in šlapami ter z malo blazino v roki, plane
noter ter blazino tako zažene za Francetom, da za-
dene že zaprta vrata.)

Ana. Kaj pa je? Kaj pa ti je storil, papa?

Radič (pobere blazino ter jo stisne pod levo
pazuho; tipaje si desno roko.) Potepuh!... Kaj
je storil? Spekel me je, spekel!... O, o!...
Sedaj grem pa spat! — ne me buditi —
razven če pride doktor! (Odide v svojo sobo.)

Lizika. Stavim, da je Francè zaspal, ko
je gospodu grel posteljo.

Ana (pogleda na stensko uro.) Čudno se mi
zdi, da doktorja še vedno ni.

Lizika. Ravno tri je bila ura, ko se je
Miha odpeljal v Celje — morda ga ni dobil
doma.

A n a. Povedati ti moram, Lizika, da me ta novi zdravnik nekoliko vznemirja — ne poznamo ga še — ne vemo, če kaj razume. —

Lizika. Na vsak način razume več nego stari Zgaga.

A n a. Mogoče, a vanj je papa zaupal.

Lizika. Dà, še preveč zaupal. (Zase.) Verjel mu je, da je bolan! (Voz ropota za odrom. — Pogleda skozi steklena vrata.) Gospodična, gospodična! Doktor!... In kako je še mlad!... pa tako zal! To bi bil mož za vas!

A n a (užaljena.) Kaj blebetaš!

Lizika. Hitim ponj! (Odide zadaj na dėsni)

ČETRTI PRIZOR.

A n a sama.

A n a. Mlad — lep! Oh! Ravno tega sem se bala. Še ko je živel stari doktor Zgaga, sem se bala prihodnosti, a imela sem vsaj mir... a sedaj... ta mladi, lepi zdravnik... ako ga oče vidi...

PETI PRIZOR.

A n a. Lizika. Malinski.

Lizika (pripelje Malinskega). Prosim, tukaj, gospod doktor, tukaj!

Malinski. Hvala — a jaz nisem —

Lizika. Tu je gospodična. (Prikloni se ter odhiti v Radičevo sobo.)

Malinski (opazi Ano.) Ah, ah! Gospodična Ana! Kaka sreča!

Ana. Kaj!... Vi!... Gospod Malinski... O moj Bog! Ah! (Prime se napol nezavestna za srce.)

Malinski (plane k nji ter jo prime za roko, katero poljublja.) Gospodična!... Ah, gospodična Ana! Ta razburjenost — kako srečno znamenje!

Ana. Oprostite!... a vaš nepričakovani prihod —!

Malinski. Kaj, vi ste mislili name in ste mogli dvomiti —?

Ana. O ne, ne, nikakor nisem dvomila; a ko sva se pred pol leta videla zadnjikrat, dejali ste, da pridete zopet šele takrat, ko boste imeli stalno službo, in —

Malinski — in poprosim vaše starše, naj mi vas — tebe, draga Ana, dajo za ženo.

Ana. In sedaj —?

Malinski. Sedaj sem inženir pri železnici.

Ana (žalostno.) Inženir?

Malinski. Da, izvrstno službo imam.

Ana. Žal!

Malinski. Zakaj žal? Prosim te, drago dete, služba mi že nese 4000 kron in zato lahko pogumno stopim pred tvojega očeta ter —

Ana. Ah, motite se — motiš se, žal!

Malinski. Kaj, da nimam 4000. — ?

Ana. O tem ne govorim — a moj oče hoče, da vzamem zdravnika.

Malinski. Ali se mu meša? — (Naglo.) O, pardon!

Ana. Ker je zelo bolehen, hoče na vsak način zdravnika imeti za zeta.

Malinski. O!... o!... A iz tega ne bo nič! Povem mu —

Ana. Pomislite, da je zelo bolehen —

Malinski. Ti torej zahtevaš, naj se odrečem vsem nadam?

Ana (žalostno.) Jaz nimam nobene več.

Malinski. Kaj? Ali sem prav slišal — Vi! ti, ki si bila še ravnokar videti tako veselo vznburjena, ti bi mogla mirno prenašati

misel na večno ločitev? To veselje je bilo torej hinavsko, vi me niste torej nikdar ljubili! — Vi ste se norčevali?

Ana. Gospod Malinski, ali sem zaslužila tako sumničenje?

Malinski. Saj mi sami jemljete nado. Vi hočete postati žena drugega — zdravnika —

Ana. O ne, ne! Motite se. Moja dolžnost je, očeta ubogati, in zato se zoper njegovo voljo ne bom možila; a da bi postala žena koga drugega — prej umrem! (Plaka.)

Malinski (prime jo za roko in poljubi.) Ana! — Angel moj! — ne — ti ne smeš umreti — ker te ljubim nad vse! — ti boš — ti moraš biti moja!

Ana. Kar sem ti obljubila, mi bo sveto, a več ne. Sedaj pa idi! — kakor hitro mogoče!

Malinski. Kaj? — Grem naj? Zdaj, ko se nama odpirajo nebesa? O ne — sreča daje pogum, jaz ostanem — izprosim te od tvojega očeta, naj velja, kar hoče.

Ana. To ni mogoče! — Moj oče je bolan, poleg tega malo — malo — trmast... Še govoriti ne bo hotel s tabo.

Malinski. Kaj? — še govoriti ne —!

Ana. Zelo je bolan, vsak hip čakamo doktorja Hribarja.

Malinski. Hribar... Hribar... iz Celja?

Ana. Dà.

Malinski. Izvrstno! Živio! Zmaga je naša!... Dobljeno, vse dobljeno!

Ana. Kaj?... govori vendar! Kaj name-ravaš?

Malinski. Krasna misel!

Ana. Jaz ne vem —?

Malinski. Čuj — Še včeraj sem govoril s prijateljem Hribarjem; pripovedoval mi je, da mora danes v Gradec, da ima tam staro bogato teto ali strijca, kateremu mora pomagati, da lože umrje —

Ana. Robert!

Malinski. Drago dete, jaz moram vendar poročati, kakor je res! Tudi o vas sva govorila. Dejal je, da se prihodnji teden tu predstavi. Imamo torej pred sabo več dnij — ta čas bom pa jaz tu nadomeščal doktorja Hribarja.

Ana. To je nevarna misel!

Malinski. Ravno narobe — jako pametna! Teh par dni me tvoj oče spozná, jaz mu bom všeč, — to se umeje — in vse se lepó izvrší.

Ana. Ti govoriš, kakor bi ne bil pri pameti: moj oče je bolan, kako se moreš izdati za zdravnika, ko prav ničesar ne umeješ o medicini?

Malinski. To je moja reč.

Ana. Lahko bi mu škodoval.

Malinski. Kaj še! Lahko si misliš, kako živo se zanimam za vse, kar se tiče tebe in tvoje obitelji. Zato sem po ravnih in krivih potih izvedel najmanjše posameznosti, posebno značilne lastnosti tvojih starišev, samó da bi izvedel, kako bi najboljše našel pot v njih srce. In povedalo se mi je — ne jezi se, dragica! da ima tvoj oče le namišljeno bolezen... prav za prav, da mu gre vse malo preveč v slast, skratka: preveč jé!

Ana. Prav za prav se tudi meni tako zdi.

Malinski. No, vidiš!... Jaz ga sploh ne bom zdravil, torej mu tudi škodovati ne morem.

Ana. A on vendar vedno hoče, naj ga zdravnik zdravi.

Malinski. To mu izbijem iz glave — tako ali tako.

Ana. A kaj poreče mama k temu? Ona nikakor ne dovoli tega!

Malinski. Kaj meniš, da mami o tem kaj poveva!? Ker jo vedno skrbi soprogoovo zdravje, mora me tudi ona imeti za zdravnika.

Ana. Ne — ne — to ni mogoče! To bi res bilo predržno!

Malinski. Torej bi bilo boljše, da zopet odpotujem? — da se najina ljubezen, najine nade uničijo, ali pa vsaj odložé na nedoločen čas?

Ana. Tega ne rečem, toda —

Malinski. Da se zopet pol leta ne vidiva?

Ana. Toda — ali —

Malinski (z nasmehom.) Ali nisi opazila, da me je celó hišna imela za zdravnika, ko sem vstopil?

Ana (isto tako.) Res je, Lizika ti je rekla »gospod doktor«.

Malinski (prime Ano za roko.) Draga Ana, zaupaj torej v usodo, v mojo ljubezen in v mojo pamet!

Ana. Res, da ne vem, kaj bi storila. (Za odrom se sliši hrkanje in tiho kašljanje Radičevo.)

Malinski. Ha, mislim, da gre oče!

Ana. O moj Bog!

ŠESTI PRIZOR.

Ana Malinski. Radič.

Radič (jako debel in rdeč, sivkaste lase, v spalni suknji, a spodaj popolnoma oblečen, govori s slabim, a stoka z močnim glasom. Pride od desne.) E... Lizika mi je rekla... e — da je prišel gospod doktor Hribar... e... kje pa je?

Malinski (se prikloni.) Vam na službo... doktor Hribar.

Radič. E... veseli me spoznati gospoda zdravstvenega svétnika... ê... tjale... na zofo... ê... Anica, pojdi mi po blazino. (Ana gre v Radičevo sobo ter se takoj vrne z blazino.)

Radič (se na pol iztegne na zofi.) Uf! Kaka muka je bila to!

Malinski (zase.) Ali je res bolan?

Radič. Ravno prav ste prišli, gospod zdravstveni svétnik... ê... če že ni prepozno...

Malinski. Kaj pa mislite?!

Ana. Ali ti sedaj ni malo boljše, papa?

Radič (z močnim glasom.) Vraga mi je bolje! (Slabo.) Oh, bolan sem, zelo bolan, gospod zdravstveni svetnik... gotovo se bom moral kmalu... preseliti na oni svet.

Malinski. I, kaj še!

Ana (Radiču.) Papa se le šali —

Radič (z močnim glasom.) Če pravim, da se moram preseliti, potem se moram preseliti — basta! — Zakaj mi zmerom ugovarjaš?

Malinski. No, no, ne tako naglo... ne razburjajmo se!

Radič (zopet slabeje.) Hm, to deklè mora povsod imeti svoj jeziček. (Ani.) Kaj stojiš tu in se mešaš v konzultacijo? Raje pojdi v svojo sobo in prespi se. (Boža jo po bradi.) Revica, od treh je čula pri meni. Idi, Anica, idi, odpočij si! Kako bleda je postala revica!

Ana. Ali mi rajše dovoliš, da ostanem tu?

Radič (živo.) Če pravim, da pojdi spat, pojdeš spat — basta! Jaz moram tu sam govoriti z gospodom doktorjem... Sedaj me poljubi, dragica... (Ana ga poljubi na čelo ter se prikloni Malinskemu, ki jej poklon vrne. Dajeta

si znamenja: ona priporoča očeta njega varstvu; on jej zagotavlja, da bo pametno ravnal. Ana odide skozi druga vrata na levi.)

SEDMI PRIZOR.

Radič. Malinski.

Radič. Kakor sem vam pravil, gospod zdravstveni svétnik, z mano je slaba, zelo slaba.

Malinski. Bomo videli —

Radič. Nič mi ne gre v slast —

Malinski (začudeno.) Ne?

Radič. Nobenega teka nimam, pravim... to se pravi... včasih nekoliko... a da bi mi dišalo, tega ne morem trditi... poskusim jedno jed, poskusim drugo...

Malinski (se izpozabi.) Tretjo —

Radič. Včasih tudi četrto; a brez slasti, Bog vé, da brez apetita.

Malinski. Kolikokrat pa jeste na dan?

Radič. Kakor nanese, gospod zdravstveni svétnik, kakor nanese. Zjutraj navadno... med deveto in deseto... pijem kavo. Res, da zraven pojém pet, šest kifeljcev in nekaj žemljic — a samo, če je kruh svež....

proti najednaji izpijem čašico konjaka ali pa čašo malage ter použijem jedno pržolo in dober angleški biftek; — proti jedni dá moja žena prinesiti likerja in malo kavijara, sardel in drugih takih reči... a samo zato, da si pred obedom poboljšam apetit... no, proti dvem pride obed, potem pa ne jem ničesar več, samo okrog pete pijem kavo, vzamem malo sadja ali malo pozneje nekoliko sladkega mleka... Tako ostanem tešč do osmih, kajti, da gremo lahko zgodaj spat, večerjamo že ob osmih... Saj veste, jaz kot bolnik...

Malinski. Umejem, vse umejem.

Radič. Kaj ne, da je zdravo, zgodaj iti spat?

Malinski. Seveda!... Kako pa je z žejo?

Radič. Če pijem pivo, prime me slast do ogrskega vina, če pa pijem ogrsko vino, bi rad bordó... in če pijem rdeči bordó, dobim veselje do šampanjca, kajti ta se peni, gospod doktor, oh, kakó se peni... a da bi mi prav dišal — Bog varuj! In tako je še edino, kar mi včasi diši — a samo na videz — pravi stari konjak... proti enajsti; tretja čašica pa mi že ne diši več.

Malinski. Tretja vam že ne diši več? O!

Radič. Ravno taka je s spanjem. Če le po zajutreku malo zadremļjem, dobro vem, da po obedu ne zatisnem očesa. In če se mi včasí obakrat posreči, kar pa se redkokdaj zgodi, k večjemu o veliki vročini, ali pa pred dežjem, — potem pa z Bogom, nočni počitek!

Malinski. Ni mogoče!

Radič. Da, potem ne spim več kot kvečjemu osem, devet ur —

Malinski. To je res neverjetno!

Radič (vzdihne.) A resnično — žalibog! Da, da, gospod zdravstveni svétnik, preselim se, preselim tja, kjer ni muh. (Vstane.) Hu! kako tu vleče, človeka bi kar káp zadela. Veste kaj, doktor, pojdiva rajši v mojo, sobo, tam se malo odpočijem in vam povem še nekaj podrobnega, česar tu... (pokaže občinstvo.) Saj razumete —

Malinski. Da, da, seveda!

Radič (zase.) Izvrsten zdravnik! Ha, ko bi tega mogel dobiti za zeta! (Glasno.) Podajte mi roko, doktor... kakor vidim, se komaj morem ganiti z mesta.

Malinski. Na službo sem vam. (Podá mu roko, skupaj odideta na desno.)

OSMI RRIZOR.

M a r a, sama.

M a r a (skozi prva vrata na levi.) Mislim, da sem malo predolgo spala... in morebiti je že čas, da dam svojemu staremu zdravilo. Sicer je Anica pri njem... (Pogleda na visečo uro.) Pol enajstih! Ni mogoče! Ura se je morala ustaviti! (Uho nagne proti uri.) Gre!... Čudno! Pa kako tiho je v hiši. Morebiti so vsi zaspali; moram pogledati — (Gre po prstih k Radičevim vratom. Za odrom se čuje ropotanje voza. Mara obstane.) Nekdo se je pripeljal... to neznosno drdranje! (Stopi k steklenim vratom.) Bržkone zdravnik... a kako mlad! Tak golobradec, pa zdravnik! Da, da, dandanes je vse narobe! Pa naj mu človek zaupa! No, že vem, kaj storim: na videz ga vprašam za svèt, rabila pa bom recepte vrlega starega Zgage.

DEVETI PRIZOR.

M a r a. L o v r i n.

L o v r i n (vstopi od zadaj ter se prikloni.)
Milostiva —

M a r a (zase.) Gotovo je še dijak. (Glasno.)
Gospod do — doktor —

Lovrin. Oprostite — ali prav za prav, oprosti, draga tetka — jaz sem te précej spoznal — jaz nisem doktor, ampak le tvoj nečak Zorko — Zorko Lovrin.

Mara. Kaj, vi — ti — !

Lovrin. Da, jaz sem Zorko —

Mara (pomoli mu roke.) Ti — ti si Zorko !

Lovrin. Da, tetka draga !

Mara. O, dragec moj, naj te objamem in poljubim ! Ne bila bi te spoznala. Toliko let te nisem videla ! Takrat si bil še takole majhen deček —

Lovrin. Ki pa je sedaj lepo vzrasel, kaj ne, teta ?

Mara. In vendar bi te bila morala spoznati, tako si podoben mojemu ubogemu bratu.

Lovrin. Ubogemu ? Moj oče vendar ni ubog ; na duši in na telesu je prav zdrav ; in sèm me pošilja —

Mara. O, moj Bog, čisto sem pozabila, da — !

Lovrin. Le brez skrbi, draga teta ; papa hoče sedaj na vsak način končati stari prepir s strijcem, in zato me je poslal sèm, da se

strijeu predstavim ter ga poprosim, naj vse kar se je zgodilo, pozabi in pokoplje.

Mara. O, kako me to veseli! — A ravno sedaj — kako naj ti to povem? Tvoj strije je tako bolan, že samo spomin na mojega brata ga vselej razjezi. Tem bolj se tega bojim sedaj, ker je zaradi bolezni tako nataknjen. Še videti te ne bo hotel.

Lovrin. Pa ga pripravi name, draga teta.

Mara. To storim; a zgoditi se mora počasi, prav počasi in previdno.

Lovrin. O dobra teta!

Mara. Sedaj pa, dokler spi, pripoveduj mi o sebi in svojem očetu... Toliko let vaju nisem videla!

Lovrin. Papá se prav dobro počuti, vedno je dobre volje, gospodarstvo gre izvrstno — posebno, ker mu jaz pomagam —

Mara. Ah!

Lovrin. Vedeti moraš namreč, draga teta, pred enim letom sem zapustil kmetijsko šolo in od takrat skupaj gospodariva. Tudi sem bil jaz tisti, ki je pregovoril očeta, naj se zopet sprijazni s strijcem.

Mara. Kako si dober!

DESETI PRIZOR.

Prejšnja. Francè.

Francè (od zadaj s čašo kamiličnega čaja, v katero piha.) Kamilice mi dobro storijo. (Opazi Lovrina.) Ah, gospod doktor! (Postavi čašo na mizo zadaj, veselo hiti k Lovrinu ter mu stisne roko.) To je lepo, gospod doktor! Takoj obvestim gospoda; potem moram pa tudi zase prositi za recept, ker sem jaz tudi bolan, tako bolan! (Odhiti v Radičevo sobo.)

JEDNAJSTI PRIZOR.

Mara. Lovrin.

Lovrin (osupel.) Kaj to pomeni?

Mara. Kaj mu je prišlo na misel?

Lovrin (za Francetom.) Stoj, čakaj, čuj!

Mara. Francè, Francè!

Lovrin. Proč! Me je že naznanil!

Mara. O moj Bog!

Lovrin. Za vraga! Strije me takoj pokliče — vse pride na dan — razjezi se — ozmerja me in jaz bom moral pobrati kopita? Kaj naj storim, kaj naj storim?

Mara. Oh, meni se v glavi vrti!

Lovrin. A kakó me je norec mogel imeti za zdravnika!

Mara. Danes pričakujemo zdravnika, katerega še ne poznamo.

Lovrin. Kaj, strije ne pozna zdravnika, katerega pričakuje?

Mara. Nihče ga ne pozna.

Lovrin. Izvrstno! Veš kaj, teta? Jaz se predstavim strijcu kot novi zdravnik!

Mara. Ali se ti meša?

Lovrin. Ne skrbi, teta, ne storim mu nič žalega, a s tem dobimo časa, da strijca pripravimo.

Mara. A tebi se o medicini še ne sanja ne!

Lovrin. Tem lože igram homeopata.

Mara. A on ima homeopatično lekarno —

Lovrin. To me ne skrbi. Saj veš, teta, če homeopatija ne pomaga, škoduje tudi ne — hotel sem reči: če ne škoduje, tudi ne pomaga.

Mara. To je res, tudi rajni doktor Zgaga je to vedno pravil, a vendar —

Lovrin (opazi vstopajočega Radiča). Je že prepozno.

DVANAJSTI PRIZOR.

Prejšnja. Radič. Francè.

Radič (od desne). Ti si tepec! To je nemogoče! Doktor Hribar je že tu.

Lovrin (tiho Mari). Doktor Hribar iz Celja? Ta je moj prijatelj. Brez skrbi, teta.

Radič (Lovrinu). Oprostite, ta tepec je gotovo nekaj zmešal; s kom imam čast?...

Mara (zase). O Bog!

Lovrin (malo v zadregi). Jaz, cenjeni gospod Radič,... sem zdravnik... doktor Hribar —

TRINAJSTI PRIZOR.

Prejšnji. Ana.

Ana (skozi druga vrata na levi za-se). O moj Bog!

Radič (začujen.) Kaj, dva zdravnika z imenom Hribar?

Ana (zase.) Izgubljena sva!

Lovrin. Da, to se pravi — prav za prav sem jaz bratranec gospoda doktorja

Hribarja iz Celja — jaz sem doktor Hribar iz Maribora —

Radič. A tako, to je kaj drugega. (Ogleda se.) Kje pa je drugi?

Francè (pogleda skozi odprta vrata v Radičevo sobo.) O, o, o! Okna odpira!...

Radič (proti vratom.) Gospod doktor! Gospod doktor Hribar iz Celja!

Lovrin (zase.) Sedaj bi bil najrajši vrh Grintavca!

ŠTIRINAJSTI PRIZOR.

Prejšnja. Malinski.

Malinski (jako zmešan od desne zase.) Sedaj bi bil rajši na lokomotivi.

Radič. Ha, ha, tudi vašega bratranca imamo tu, doktorja Hribarja iz Maribora!

Malinski in Lovrin (se spogledata oba zase.) Saj to ni Hribar!

Mara (zase.) Meni se črno dela pred očmi!

Radič. Kaj, še ne pozdravita se, gospoda?

Malinski. Oprostite... jaz... jaz... jaz sem...

Radič. Gospoda Hribarja se torej še ne poznata?

Lovrin. Nimam te časti. (Ana stopi k Malinskemu, s katerim tiho govori.)

Radič. Ha, ha, ha, to je izvrstno! Dovolj, sedaj imamo tu dva Hribarja, mej samimi Hribarji sem, samim Hribarjem v rokah! To me veseli, čim več zdravnikov, tem boljše za bolnika! Priznati moram, da se že bolje počutim, če le pomislim, da imam dva zdravnika pri sebi. (Gladi si trebuh.) Celo slast do jedi se že zopet oglašá. Čuj, Francè, daj mi v kuhinji pogreti koštrunove krače... morda tudi gospoda izvolita kaj použiti... Čuj! kuharica naj še jednega kopuna položi na raženj... Čuj! Prej nam pa prinesi pristnega konjaka! (Gre s Francetom v ozadje ter tiho govori ž njim.)

Lovrin (tiho Mari.) Vse teče dobro, le mirna, teta.

Mara (Lovrinu.) Na pol sem bila že mrtva.

Radič (Francetu.) S citronami in sardelami, ali si razumel?

Francè (kot bi duhal skozi nos.) Razumem, razumem. (Odide nazaj na desni.)

Malinski (Ani.) Le mirno!

Ana. A previdno, za božjo voljo!

Radič (pride nazaj v ospredje.) Zajutrek bo (poljubi si prste) izvrsten! Mej tem bi pa gospoda, da časa ne izgubimo, lahko imela malo konzultacijo, kajti Anglež pravi, čas je zdravje, ne, denar je zdravje — ne, ne... Denar je čas — za vraga, kako se že glasi?

Malinski Čas je denar.

Lovrin (važno.) Time is money. (Tajm is mom.)

Radič. Oj, da, da, denar je čas — zato hitro k stvari.

Malinski. Priznati vam moram —

Lovrin. Jaz bi vas rad opozoril, da sem homeopat.

Radič. Kaj? Homeopat? Torej aleopat in homeopat, oba najedenkrat! Kaj takega se mi še ni prigodilo! Izborno! Naj se nazori križajo, pri tem se bolnik najbolje počuti. Prosim torej, gospoda... prosim, Anica, Mara, pokažita vendar gospodoma doktorjema recepte doktorja Zgage. (Mara stopi mehanično k pultu na desni, Ana k mizi na levi. Iz predalov vzmeta nekaj velikih zveznjev zvezanih receptov. Mara jih dá Lovrinu, Ana Malinskemu.)

Ana. Prosim.

Lovrin (vzame recepte.) Hvala lepa!

Mara. Tu so recepti doktorja Zgaga od zadnjega leta.

Malinski (vzame recepte.) Od zadnjega leta. (Zase.) In to naj berem?

Lovrin (Radiču.) Priznati moram, da vam danes ne morem posebno koristiti, kajti po poti me je zadela nesreča, da sem izgubil svojo lekarno.

Radič. Nič ne dé — jaz imam svojo! Anica, prinesi gospodu doktorju mojo domačo lekarno. (Ana odide v Radičevo sobo.)

Malinski (gleda veliki zveženj receptov, ki ga drži v roki.) In vse to ste vi zavžili?

Radič. Do zadnje kapljice.

Malinski Dober želodec ima.
Lovrin (zajedno.) Čestitam.

Radič. O, vem, da kot homeopat niste prijatelj temu, a uverjam vas, da je šlo že nekaj homeopatičnih lekarn tu skozi. (Potrka se po želodcu.)

Malinski (zase.) Železno zdravje! (Ana se vrne in dá Lovrinu homeopatično lekarno.)

Ana. Tu je lekarna.

Lovrin (ki z obema rokama drži recepte, pokaže na mizo na levi.) Izvolite položiti tja-le.

Radič (sede sredi odra.) Sedaj pa ne izgublajte časa; tu sedim, prosim, posvetujta se, — ve, ženski, pa za ta čas lahko odideta.

Mara (tiho Malinskemu.) Prosila bi vas, da bi vso reč sami prevzeli.

Malinski. Jaz?!

Ana (tiho Lovrinu.) Prosim, gospod doktor, uporabite izključno le svojo metodo.

Lovrin. Oprostite, jaz?! — (Malinski in Lovrin se priklonita Mari in Ani, ki gresta ven: prva skozi prva, druga skozi druga vrata na levi.)

PETNAJSTI PRIZOR.

Lovrin. Radič. Malinski.

Radič (iztegne obe roki, da bi mu potipala žilo. Malinski in Lovrin, ne da bi ga pogledala, ogledujeta vsak svoje recepte. Premolk. — Radič utrujen povesi roke, pogleda ju in je vidno v zadregi.) He? Kaj? Molčita? Ali mi je morda tako hudo? ... Moj Bog, govorita vendar, gospoda!

Malinski (kot bi se iz spanja vzbudil.) Ne, kako neki — vi ste zdravi.

Radič. Kaj? Jaz sem zdrav?

Malinski. To se pravi — ne popolnoma —

Lovrin. Ne — ne popolnoma. (Oba mu tipljeta žilo.)

Malinski. Hm, hm...

Lovrin (z drugim glasom.) Hm!...

Radič (nemirno.) Kaka znamenja opazate?

Malinski. Ako dovolite, napišem vam recept. (Gre k pultu, kjer sede, zase pišoč.) Lekarnar bo lepo pogledal, ko bo bral moj recept; vsaj nekaj časa dobim.

Lovrin. Jaz vam zdravilo takoj pripravim. (Zase.) Krogljice pomečem po tleh, dam mu čisto vodo in dosti bo!

Radič (zase.) Hm, kako se potim!

Lovrin (vzame iz lekarne stekleničico ter jo gleda; zase.) Akonit — to človeka spoti... škodovalo pač ne bo. (Strese vse krogljice v čašo; vzame drugo steklenico.) Chamomilla, kamilice... Čisto neškodljivo! (Strese vse v čašo.) Rheum, to je pač rabarbara... jako dobro zdravilo. (Strese v čašo.) Nux... nux vomica... hm vomica? Nesreča bi ne bila velika, če bi tudi vomica vplivala? (Strese vsebino v čašo in naliže vode.) Ker ga ti brezštevilni recepti niso umo-

rili, lahko mu tudi to dam piti. (Glasno, ponudi Radiču čašo.) Nate, pijte!

Radič (ki je vjednomér gledal sedaj jednega sedaj drugega, si z robcem briše čelo.) Gospod... zdravstveni svétnik... kaj... tako na naglo-ma... (Zase.) Ta piše recept, oni mi daje zdravilo, ne da bi se bil poprej posvetoval z drugim; mogoče da jedno zdravilo drugo napravi neuplivno —

Malinski (pišoč.) Nič ne škodi, brez skrbi lahko izpijete, kar vam dá moj gospod kolega. (Lovrin dá Radiču čašo. Radič jo odrine.)

Radič. A vseeno bi mi bilo drago, ko bi se prej malo posvetovala... ko sta že tu... škodilo ne bo...

Malinski. To je odveč.

Lovrin (postavi čašo na mizo ter jo pokrije s koledarjem.) Res, čisto odveč.

Radič. A vendar bi prosil gospoda — mogoče da vaju moti, če sem zraven; a jaz sem malo gluh, sicer pa lahko govorita latinski — tega ne umejem... na mojo čast — le par besed mi je še ostalo v spominu iz šolskih časov; a da bi umel latinski pogovor — Bog varuj! Torej gospoda, prosim, posvetujta se latinski, kot da mene ni tu.

Malinski. Mogoče bo gospod kolega tako prijazen, da prvi pove svoje mnenje. (Zase.) Jaz mu v vsem pritrdim.

Lovrin. Jako ste ljubeznivi, a jaz bi nerad prehitel gospoda kolego.

Malinski. Prosim vas vendar, gospod kolega —

Lovin. Prosim — (Oba molčita.) No?

Malinski. Jaz čakam —

Lovrin (precej živahno.) A jaz sem vas vendar prosil —!

Malinski (s povzdignenim glasom.) In jaz sem prosil vas.

Radič (na pol zase.) Sedaj pa imamo: sedaj sta se pa spopadla! (Glasno.) Gospoda, imejta vendar usmiljenje z mano siromakom, pustita poklone, začnita s svojo (ironično) latinščino —

Malinski (zase.) Nož mi je nastavil na prsi. (Glasno.) Hm!

Lovrin. Ego... (zase.) Bogme, vse sem pozabil!

Radič. Govorita vendar, gospoda, govorita vendar!

Malinski (zase.) Ha, le pogumno otrobe vežimo. (Glasno nekako negotovo.) Ego — credo — censeoque febram stomachialem abdominalialem intermittentem esse — (Po strani pogleda Lovrina, da bi videl, kak utis so te besede napravile nanj.)

Radič (zase.) Fe — fe — febram stomachialem abdominalialem — intermittentem —

Lovrin (zase.) Kaka latinščina pa je to? Ali me ima za norca? Bomo videli? (Glasno.) Mihi videtur organicas functiones nervorum atacatas fuere.

Radič (obstrmi, zase.) Acacatacas!

Malinski (zase.) Fuere — ali me je izpregledal, ali pa me ima za norca? Čakaj! (Glasno.) Ego credo moribundum —

Radič (plane kvišku). Kaj? Moribundum? Jaz — jaz sem moribundus?

Malinski (jako v zadregi). Bog varuj — ne, hotel sem reči moritundum — bolan — bolehen — bolnik —

Rodič. A tako, uf! (Opoteka se, sede ter si pot obriše s čela).

Lovrin (zase.) O, o, moribundum, moritundum! Na vsak način se norčuje iz naju obeh.

Malinski (zase). Ne gre mi več — rešiti se moram tega neumnega položaja! (Glasno). Ako gospod bolnik dovoli, posvetoval bi se rad z gospodom kolego nekaj časa sam.

Lovrin (zase). Izpregledal me je — zvit je kot kozji rog! No, udati se moram! (Glasno). Jaz sem ravno hotel izreči isto prošnjo.

Radič (zopet vznemirjen). Ali sem morebiti — morebiti nevar — nevarno bolan?

Malinski. O, nikakor ne!

Lovrin. Čisto brez skrbi bodite!

Radič. (nezaupno.) Ali je res?

Malinski. Moja častna beseda.

Lovrin. Saj veste, ako zdravnik dá svojo častno besedo —

Radič. Saj vam verjamem, popolnoma vam verjamem, samo dolgo me ne puščajta v negotovosti. (Zase, vstane.) Čudno, kako mi je naenkrat slabo postalo —

Malinski. Čisto mirni ste lahko —

Lovrin (zase.) Ako on to pravi — (Glasno.) Stvar se čisto normalno izteče. (Oba ga spremita do vrat na desni.)

Radič. Le prav hitro, prosim, prav hitro ... ê... ê — (Odide v svojo sobo.)

Lovrin. Kmalu vas pokličeva.

ŠESTNAJSTI PRIZOR.

Lovrin. Malinski.

Lovrin in Malinski (vrneta se v ospredje in pravita oba najedenkrat.) Gospod doktor, če prav mi je težko, vam moram vendar priznati, da nisem — (oba jako začudena prenehata).

Malinski. Kaj — ?

Lovrin. Vi — !

Malinski. Ne — vi —

Lovrin. Jaz — ê —

Malinski. To je vendar — (Oba se spustita v smeh. Malinski se najedenkrat neha smejeti, zase.) Morda prakticira ta tu zaradi Ane.

Lovrin (se še smeje). Haha, to je izvrstno !

Malinski. Oprostite, zakaj se delate zdravnika ?

Lovrin. Jaz sem nečak gospoda Radiča, sicer pa ekonom. Prišel sem ga spraviti z mojim očetom, s katerim se je bil sprl in že

osem let več ne občuje. Ker sem ga našel bolnega, bal sem se, da bi ga s svojimi ne- navadnim prihodom nevarno ne razburil; mej tem me je bil sluga že naznanil kot zdravnika in tako sem bil brez izpita in di- plome imenovan doktorjem. Zovem se Zorko Lovrin.

Malinski. Jaz se zovem Robert Ma- linski, železniški inženier. Lansko leto sem v Gradcu spoznal pospodično Ano —

Lovrin. A tako —! Več ne potrebujem. — Zanašajte se torej name: kar morem sto- riti za vas, storim.

Malinski (poda mu roko.) Hvala vam, pristrčna hvala.

Lovrin. A kaj napraviva sedaj z na- jinim bolnikom?

Malinski. Saj ste tamle nekaj pripravili.

Lovrin. Ali mu vi niste zapisali recepta?

Malinski. I, nekaj hieroglifov sem na- slikal.

Lovrin. In jaz sem tu zvaril aconit, chamomillo, rabarbaro in nux vomico; mislim, da so to sama neškodljiva zdravila.

Malinski. Hm... vse kaže... a vendar...

Lovrin. Vi mislite, da bi bilo bolje, ko bi pustili to zdravilo?

Malinski. Da. Tu v sosesčini so mi povedali, da vsa bolezen vašega strijca je prav za prav samo njegova komodnost, dejal bi, lenoba in silni tek. Zato mislim, da bi bilo najpametnejše in najgotovейše, ako ga pošteno izstradava in na izprehod vodiva, zdravila pa čisto pustiva v nemar.

Lovrin. Izvrstno. Vrag vedi, kaj vse tiči v teh kroglicah in jagodah. Torej samo dijeto, stradanje.

Malinski. Kar se da strogo.

Lorvin. In utrudljive izprehode. —

Malinski. Prave vojaške marše!

Lovrin. Prav! Krasno! Vreme je lepo, izprehod mu prav dobro stori.

Malinski. Izborno — izstradava ga in upehava na izprehodih prav pošteno.

SEDEMNAJSTI PRIZOR.

Prejšnja. Radič.

Radič (mej vrati svoje sobe.) Ali že smem?

Lovrin. Prosim, prosim —

R a d i č (ju nemirno gleda.) No ? ... No ? Ali je moja bolezen... nevarna ?

M a l i n s k i. Bog ne daj ! Prav nobene nevarnosti !

R a d i č (vesel.) Ali res ?

L o v r i n. Prav gotovo.

R a d i č (olajšan vzdihne.) Ah, — to rad slišim !

M a l i n s k i. Za sedaj celó zdravila čisto opustimo.

R a d i č. Škoda; morda bi vendar bilo treba malo —

L o v r i n. Ne — samo malo dijete bo treba.

R a d i č (se zapači.) Dijete !

M a l i n s k i. Samo zmerno, prav zmerno !

R a d i č (Malinskemu.) Saj veste, da itak skoro ničesar ne jem —

M a l i n s k i. Vem, vem, gospod Radič.

OSEMNAJSTI PRIZOR.

Prejšnja. Francè,

F r a n c è (pride zadaj na levi s krožnikom, na katerem je butelja konjaka, čašica in več kosov kruha. Obstane pred Radičevem.)

Radič. Sedaj, gospoda, ko sta me pomirila, da ni več nevarnosti, mi je takoj boljše. Morda bosta pila čašico z mano?

Malinski (dvomljivo pogleda Lovrina.) Hm! Hm!

Lovrin. Hm! Hm!

Radič (vzame steklenico konjaka in čašico ter si natoči. Francè postavi krožnik na mizo na levi, gré v ozadje ter prinese mej vrati stoječo mizo sredi odra, vzame iz omare ploščke, čaše, steklenico vina itd. ter hitro pogrne mizo, potem odide zadaj na levi ter se takoj vrne s krožnikom, na katerem je skleda s kapunovo pečenko in druga z drugo pečenko. Sklede postavi na mizo ter primakne 3 stole. — Malinskemu.) Na zdravje, gospod doktor!

Malinski (mu čašo vzame iz roke.) Dovolite, konjaka ne smete! (Lovrinu, ki Radiču iz druge roke vzame steklenico.) Na zdravje, gospod kolega! (Pije in dá čašo Lovrinu.)

Radič. A doktor Zgaga —

Lovrin (vzame čašo.) — je bil slab zdravnik. (Natoči si čašo konjaka.) Jaz kot homeopat smatram konjak za jako škodljiv — celó za nevaren. (Pije.)

Radič. Ali —

Malinski. Sic facultas exemplo docet —

Radič (opazi s skledami vstopivšega Franceta.) Ha, kaj naj storim? Udajam se v svojo usodo. A morda bosta toli prijazna, da bosta z mano malo jedla!

Lovrin. Z veseljem!

Radič. Prosim torej, gospoda. (Sedejo k mizi, Radič v sredi, Malinski na desno, Lovrin na levo. Radič položi koštrunovo pečenko na plošček.) **Krasna koštrunova gnjat! In tako delikatna!** (Dá Malinskemu plošček.)

Malinski. Hvala. (Jé.) Izvrstno!

Lovrin (Radiču, ki polaga na drugi plošček.) **Ne trudite se, gospod Radič.**

Radič. Prosim. (Dá Lovrinu plošček.)

Lovrin (pokusi.) **Izbornó!**

Radič (hoče zase vzeti velik kos. Malinski ga prime za roko.)

Malinski. Dovolite — (Vzame mu plošček.)

Lovrin (vzame mu žlico.) **Koštrunove pečenke vam ne smeva dovoliti.**

Radič. Kaj, še koščka koštruna ne?

Lovrin. Bog varuj! Kaj ne, gospod kolega?

Malinski (s polnimi usti.) Nikakor ne.

Radič. To je žalostno!... Ako pa mi takó odločno prepovedujeta koštrunovo pečenko, vzamem si kopuna. (Hoče vzeti kos kopuna.)

Lovrin. Oprostite, kopun je zelo masten.

Radič. Zato je pa tudi dober!

Malinski. Za zdravega človeka — dà, a vi ste bolnik —!

Radič. Gospod doktor, jaz umiram od lakote —

Lovrin. No, no, od lakote nama ne smete umreti. (Francetu, ki stoji za Radičem in poželjivo gleda zajutrek.) Hej, čujte, prinesite vašemu gospodu čašo juhe.

Malinski (Francetu, ki je storil par korakov v ozadje.) Prav redko — razumete: prav redko!

Radič (plane po koncu in servijeto zažene na mizo.) Ne maram je! (Gre v ospredje ter jezen sede k pultu. Francè se vrne na svoje mesto.)

Lovrin (vzame steklenico vina.) Hm, bordó! Dovolite li, gospod kolega?

Malinski (moli mu čašo.) Prosim!

R a d i č (jezen godrnja.)

F r a n c è (tudi godrnja.)

M a l i n s k i. Ali vam smem ponuditi kapunovo perotnico, gospod kolega?

L o v r i n. Hvala, nogo imam rajši.

R a d i č (mrmrá še bolj jezno. — Istotako Francè.)

M a l i n s k i. Gospod kolega, kot vidim, habet in aestimatione noge.

L o v r i n. Prav rad jih jem.

R a d i č (zopet mrmrá; zase.) Tega ni mogoče več prenašati! (Mrmra.)

F r a n c è (mrmrá; zase.) Kako natepavata! (Mrmrá.)

M a l i n s k i. No, še eno kupico?

L o v r i n. Tres faciunt collegium! (Pijeta.)

R a d i č (od jeze strese pult.)

M a l i n s k i (vstane.) Sedaj pa k najinemu bolniku.

L o v r i n (ki je tudi vstal, Radiču.) No, dragi gospod Radič, kako se počutite po zajutрку? (Francè naglo pospravi, nese mizo na prejšnje mesto ter s skledami odide zadaj na levi.)

DEVETNAJSTI PRIZOR.

Radič. Lovrin. Malinski.

Malinski. Kaj ne, da vam je sedaj bolje? (Premolk.)

Lovrin. O, naš bolnik je vidno malo nevoljen!

Malinski. Nič ne dé! Bolnik mora potrpežljivo prenašati vse neprijetnosti. (Radiču.) No, no, samo roko mi dajte... (Siloma ga prime za roko, katere mu Radič noče pomoliti.) O, žila hudo bije, o, o! (Skandira.) Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum.

Lovrin (tudi tipa.) Kar dirja!

Malinski. No, no, se že zopet pomiri. — Povejte sami, ne čutite li po zajutreku nekake... okornosti?

Radič (nevoljno.) Da.

Lovrin. Nekake težave?

Radič. Da.

Malinski. Nekake nemirnosti v krvi?

Radič. Da, da!

Malinski. Nobena dvoma: slabo prebavljanje, neredno pretakanje krvi — kri sili v glavo in nekega dné —

Lovrin. Polom!

Radič (se zgane, zelo prestrašen.) Polom?!

Malinski (namigne z roko, zamolklo.) Polom!

Radič. Za božjo voljo, meni se dela črno pred očmi.

Lovrin. A tako daleč ne pustiva, da bi prišlo.

Radič (zaviha levi rokav.) Puščajte, takoj mi puščajte! (Lovrinu, moleč mu roko z zavihanim rokavom.) Prosim takoj!

Lovrin (stopi nazaj.) Gospod Radič, jaz sem homeopat!

Radič. To je res! Vi ne puščate. (Obrne se k Malinskemu.) Vi ste alopats, prosim, puščajte mi vi!

Malinski (se umakne.) A jaz sem — hidropats!

Radič. Kako to, prej ste vendar rekli, da ste alopats —

Malinski. Prav za prav alopats-hidropats!

Radič. Prav, potem pa précej na delo!

Malinski. Ni potrebno!

Radič. Vi lahko govorite! A če pride do poloma —

Maliski. A do tega ne pride, ako se boste dosti gibali.

Lovrin. Posebno po jedi.

Radič. Kaj pa naj storim? Ali naj hodim, jezdim, lovim, plešem, — morda se celó kopljem, za božjo voljo, govorite vendar!

Lovrin. Gotovo, poštena kopelj —

Malinski. Ali duš —!

Radič. To se lahko dobi — tam doli pri mlinu! (Zakliče proti vratom.) Francè! Morda bi tudi gospoda hotela o tej priliki —?

Lovrin. Hvala, midva bova gledala z brega!

Radič. Francè! Francè!

DVAJSETI PRIZOR.

Prejšnji. Francè od zadaj na levi, s polnimi usti.

Radič (Francetu.) Hitro, brisače, otirače, kopalni plašč, klobuk, palico, suknjo — in debelo rjuho! (Francè gre v Radičevo sobo.) Vidva torej nočeta z mano vred v vodo?

Malinski. Drugi pot z veseljem. (Francè pride s kopalnim plaščem, klobukom, palico, suknjo, rjuhami in otiračami, dá Radiču suknjo, Radič odloži spalno suknjo ter obleče ono.)

R a d i č. Oprostite!

L o v r i n. Prosim, prosim, nič se ne obotavljajte!

R a d i č. Sedaj sem pripravljen, pojdimo pod duš!

M a l i n s k i (Lovrinu.) Pod duš! (Vsi trije odidejo zadaj na desni.)

EDENINDVAJSETI PRIZOR.

F r a n c è sam.

Odšli so se kopat! Ha, to mora biti dobro, sicer bi zdravnika ne bila tako silila; jaz se pa že deset let nisem kopal. A kaj je človek brez zdravnika! — No, sedaj imamo dva v hiši, a vendar človek nima ni trenutka časa, da bi koga vprašal za svèt. (Pokaže si na želodec.) In meni je tu tako težko in tako sem zaspan. (Premolk.) Mogoče da to delajo ostanki koštrunove pečenke in kapuna. Doktor je rekel, da je premasten, jaz sem pa še mast pojedel! O, meni je slabo, tako slabo! (Opazi lekarno na mizi na levi in s koledarjem pokrito kupico.) O, kaj pa to? Lekarna odprta in kupica pokrita, doktor je bržkone že zdravilo pripravil. Kaj, če bi pil? Če pa vprašajo po njem? E kaj, potem porečem, da

sem mislil, da je voda in jo izlil. Mogoče, da se najenkrat lahko ozdravim! Poskusimo! (Počasi pije.) Ni slabo, nima slabega okusa!... Ha, mi je že boljše; precej človek drugače diha, — človeku, je tako lahko, tako lahko. Pa naj človek ne verjame v — kakó se že pravi?... v — v ho... homopatijo!... Sedaj sem pa tako grozno zaspan! In tu je še toliko dela... E kaj, za trenotek se vležem... Ne, kopat se grem, a ne k mlinu, ampak pod drugo zatvornico; ko bi me gospod videl, bi takoj vpil: »Francè, pojdi sèm, daj mi to, daj mi ono!« (Hoče ven, zadaj sreča doktorja Hribarja. — Zase.) No, kdo pa je to?

DVAINDVAJSETI PRIZOR.

Hribar. Francè.

Hribar (osorno.) Vi, čujte — povejte vašemu gospodu, da je prišel doktor Hribar! Hitro!

Francè. Doktor Hribar! Ha, ha!

Hribar. Zakaj se smejete?

Francè. (Se čedalje bolj smeje.) Doktor Hribar, ha, ha!

Hribar. Ali boste nehali smejati se, cepec!

Francè. Tretji Hribar! Hahaha tretji! Hahaha! (Odhiti zadaj na desni.)

Hribar (hiti za njim.) Kaj, tretji? Kako tretji? Potepuh. Precej ti — (Vrne se od vrat, katera je Francè zaloputnil.) Tretji! Kaj to pomeni?

TRIINDVAJSETI PRIZOR.

Hribar. Lizika.

Lizika (prileti skozi ozadje na levi.) Francè!

Hribar (zase.) Ah, hišna! (Glasno.) Gospodična, kako vam je ime?

Lizika (se pripogne v kolenih.) Lizika, prosim.

Hribar. Tu sem našel bedastega slugo — a to ne spada k stvari... Recite gospodu, ali pa gospé, da sem prišel: doktor Hribar.

Lizika (se prične smejati.) Doktor Hribar!

Hribar. Kaj to pomeni? Tudi ta se smeje?

Lizika (se še bolj smeje.) Od — od — hahaha! od — odpustite, hahaha! (Pade na stol.)

Hribar (razžaljen.) Čujte, jaz sem uljuden, potrpežljiv človek, a sto vragov —!

Lizika. Oprostite, toda — (Smeje se.) V enem dnevu tretji doktor Hribar — hahaha!

Hribar (zelo jezen.) Kako tretji? Kateri tretji? kje, kdo je tretji?

Lizika. No vi!

Hribar. Zakaj jaz?

Lizika. Da, vi! Saj imamo dva že tukaj.

Hribar. Kaj, dva?

Lizika. Moj Bog, dva zdravnika Hribarja!

Hribar. Ali me imate za norca?

Lizika. Prav gotovo, dva imamo že.

Hribar. Kaj to pomeni?

Lizika. Tega ne vem, a res je. Ako dovolite, takoj povem našemu gospodu in gospodoma, — sami se lahko prepričate...

Hribar. Prav, počakam. (Lizika odide v Radičevo sobo.)

ŠTIRIINDVAJSETI PRIZOR.

Hribar. Potem Mara.

Hribar. Ali so v tej hiši sami norci?

Mara (skozi prva vrata na levi.) Konzultacija traja precej dolgo, vsa sem nemirna. (Opazi Hribarja.) Ah!

H r i b a r (se prikloni.) Bržkone gospa?

M a r a. Da, in s kom imam čast?

H r i b a r. Doktor Hribar.

M a r a. Vi?... to je nemogoče!

H r i b a r (zase.) Ta tudi? (Glasno.) Dovolite, milostiva, z mistifikacijami se ne zabavam; vi ste tretja oseba v tej hiši, ki se čudi, da se zoyem Hribar.

M a r a. Saj imamo tukaj že —

H r i b a r. Jednega ali celó dva gospoda, ki sta si prilastila moje ime, a prosim vas, da mi to razjasnite, kajti jaz sem pravi, resnični doktor Hribar.

M a r a. Je li res?

H r i b a r. (razžaljen.) Kaj, vi dvomite?

M a r a. Oprostite, ne, jaz nikakor ne dvomim, a v glavi se mi kar vrti, in zaman se povprašujem, kdo bi bil oni drugi —

H r i b a r. To se pravi, ona druga dva!

PETINDVAJSETI PRIZOR.

Prejšnja. Lizika.

Lizika (iz Radičeve sobe.) Tu ni nikogar, a skozi okno sem videla gospoda zdravnika,

stoječa na bregu pri mlinu. Meni se zdi, da se nekdo koplje pod mlinom... bržkone gospod.

Mara. Za božjo voljo! Po zajutrkuj sta mu velela kopati se!

Hribar (živo.) Kopel po zajutrkuj! Hitro doli! Niti trenotka časa ne smemo izgubiti! (Lizika odide zadaj na levi.)

Mara. Oh, hitimo, gospod doktor!

Hribar. Takoj! Mislim, da imam orodje pri sebi. (Vzame iz suknje zveženj orodja, odpre ga, vzame ven lancet ter ga brusi ob roko. Mari.) Ali je vaš mož polnokrven?

Mara. Hudo, hudo, če prav je sedaj zeló oslabeled.

Hribar. Debel?

Mara. Malo —

Hribar. Morda mu bo treba kri puščati...

ŠESTINDVAJSETI PRIZOR.

Mara. Hribar. Ana skozi druga vrata na levi.

Mara. Vi hočete mojemu možu puščati? Po zajutrkuj?

A n a. Kaj? Gospod ranocelnik hoče papanu puščati!

H r i b a r. Ranocelnik?

M a r a (Ani prestavlja.) Gospod doktor Hribar.

A n a. Gospod dok — doktor Hribar — oprostite —

M a r a. Pojdimo, gospod doktor, pojdimo!

H r i b a r (zase.) Ranocelnik! (Glasno.) Vse imam tu, česar potrebujem, pojdimo.

M a r a (gre k steklenim vratom.) Prosim, semkaj, tu je bliže. (Odide skozi steklena vrata.)

H r i b a r (za njo.) Kakor želite. (Zase.) Ranocelnik! (Za Maro.)

A n a (za njima.) Kaj se neki tu godi? Kako se to konča? (Za njima.)

SEDEMINDVAJSETI PRIZOR.

Radič. Malinski. Lovrin. Komaj odidejo Mara, Hribar in Ana, čuje se za odrom na desni Radičev glas. Ves ta prizor hodi Radič z velikimi koraki po odru. — Malinski in Lovrin hodita za njim.

R a d i č (za odrom.) Francè, jesti daj!... (Pokaže se mej vrati, zmrazil, z rdečim nosom, lasje

se mu mokri drže čela in obraza.) Daj mi kaj jesti! Francè!... Brrr... Bbb!... (Hodi z velikimi koraki, za njim Malinski in Lovrin.)

Malinski. Pomislite vendar —

Radič. Pustite me! Jaz se vam uprem! Francè, konjak!

Lovrin. To bi vam škodovalo!

Radič. Meni je vsejedno!... Bbb!... Hu, to je živinsko!

Lovrin. Naročite si vsaj kaj lahkega!

Malinski. Kašo.

Radič. Vrag vzemi vašo kašo! Francè! Hoj! Hoj! Ali ni nikogar v hiši?

Malinski. Ne tako silno, to vam škoduje!

Radič. Saj vam pravim, da mi je vsejedno! Če prav pride do poloma, a jaz moram jesti! Kje tiči sluga, ta grdin! Vrat mu zlomim! Mara, Ana!

Lovrin. Gospod Radič!

Malinski. Pomislite vendar —!

Radič (čedalje bolj jezen.) Nič ne pomišljam! Pustita me na miru! Hej, hoj! Mara, Ana! Francè! Lizika! (Zvoni, trka itd.) Ali je vse pomrlo v hiši?

Lovrin. Gospod Radič!

Radič. Žive duše nikjer! Dobro, že vem, kaj storim: v kuhinjo pojdem in razbijem kuhinjo, shrambo, vso hišo! (Iztrga se jima ter odleti zadaj na levi.)

OSEMINDVAJSETI PRIZOR.

Malinski. Lovrin se brez poguma spogledeta.
Premolk.

Lovrin. Kaj pa sedaj?

Malinski. Ko bi vedel!

Lovrin. Lep uspeh imava, gospod kolega!

Malinski. Da, lahko si čestitava.

Lovrin. Preobjé se —

Malinski — in res zbolí!

Lovrin. In dolžili bodo naju, da sva vsega kriva!

Malinski. Nekaj se mora zgoditi!

Lovrin. Gotovo — a kaj?

Malinski. Ali naj mu puščava?

Lovrin. Ali znate?

Malinski. Ne — morda vi?

Lovrin. Jaz sem enkrat puščal teletu —

Malinski. Prav! Vi se spravite na-
denj —

Lovrin. Dà, toda... tele je poginilo!

Malinski. O joj!

Lovrin. Pustiva torej to!

Malinski. Kaj pravite h kamilicam?

Lovrin. Izvrstna misel!

Malinski. Morda homeopatične?

Lovrin. Ne, navadne.

Malinski. Tudi laške kamilice so tu.

Lovrin. Gotovo, a kje naj jih dobiva?

Malinski. Vprašajva gospodinjo. (Gresta
proti vratom zadaj.)

DEVETINDVAJSETI PRIZOR.

Prejšnja. Hribar. Mara. Ana. Hribar pride
skozi vrata zadaj na desni, za njim Mara in Ana.

Malinski in Lovrin (zajedno.) Hribar!

Hribar. Tu sta torej, mazača! Kje pa
je bolnik?

Mara. Kje je moj mož?

Lovrin. V kuhinji.

Mara. V kuhinji! Lizika! Francè! Ka-
milice! Kamilice!

Hribar. Pred kopeljo torej ni zajutrkoval?

Malinski. Ne!

Mara. Lizika!

Hribar (jo zadržuje.) Le pustite; ni potreba.

Mara. Kaj pravite?

Hribar. Pravim, da so kamilice čisto odveč, brez skrbi bodite zaradi moža.

Malinski (se približa.) Oprostite, da porabim ta trenotek ter vas prosim odpuščanja!

Mara. Je že dobro! (Hribarju.) Kaj pa, ko bi mu čaja —

Hribar. Ne, ne, ni kar nič potreba.

Lovrin (Hribarju.) To je lepo, da si prišel, samo ti naju moreš rešiti iz te zagate.

Hribar (ironiško.) Jaz naj vaju rešim? Menita?

Malinski (ki je na tihem govoril z Ano.) Seveda!

Hribar (šaljivo.) Sleparja in mazača sta oba!

Lovrin. Oho! Midva mu zdraviva bolnike in on naju še zmerja!

Hribar. Gotovo! Gospoda doktorjema sem dolžan veliko hvalo.

Malinski. Midva te napraviva slovečega.

Hribar. Hvala vama!... Sicer pa sama razvozlajta zanjko, v katero sta se ujela — jaz se takoj zopet odpeljem.

Malinski. Ne bodi, no, dragi Hribar!

Lovrin. Dragi doktor —!

Hribar. Kaj še, dragi doktor — iz tega ne bo nič!

Mara (pogleda na mizo na levi.) Oh, moj Bog, iz homeopatične lekarne sta napravila recept!

Hribar. Samó iz homeopatične? Potem ni nobene nevarnosti!

Lovrin. Ne, teta, nobene nevarnosti — zmešal sem samo malo akonita, kamomile in rabarbare.

Mara. Moj Bog!

Hribar. Pomirite se, jaz sem porok zato, da ta mešanica ne bo prav nič škodovala!

Malinski. Ali veš to za gotovo?

Hribar. Prav za gotovo. Sedaj pa zdravstvujte, gospôda, jaz se peljem naprej!

Lovrin. Kaj pa misliš?

Malinski. Ne delaj neumnosti!

Hribar. Ali sem jaz tu delal neumnosti?

Ana (se mu približa.) Gospod doktor!

Hribar. Kaj ukazujete, gospodična?

Ana (povesi oči.) Jaz bi vas — prosila —

Mara. Naša gospoda zdravnika sta že tako dosti v škripcih; prosim, ostanite.

Hribar (pogleda Ano in Malinskega.) Aha, res je! No, gledé na to, kar sta mi dami povedali na poti k mlinu — no dà, potrudim se, da bom kolikor mogoče igral posredovalca.

Malinski (ga objame.) Bravo, doktor!

Lovrin (mu stisne roko.) To je prav, Hribar!

Radič (mej vrati zadaj na levi, s slabim glasom.) Francè! Francè!

TRIDESETI PRIZOR.

Prejšnja. Radič. Francè.

Radič (pride skozi vrata zadaj na levi, Francè zadaj na desni. Radič gre počasi, noge vleče za sabo

in govori, s slabim glasom. Francè je bled, ima rdeč nos, mokre, čez čelo viseče lase; drži se za želodec.) Francè!... Lizika!... O! o!

Francè. O, o!

Radič. Anica!... Ali ni nikogar?

Mara (stopi k njemu ter ga prime pod desno pazuo.) Dragi moj, kaj pa ti je?

Francè. O, o!

Radič (kazaje želodec.) Tukaj... tukaj... pečen prešiček... (Ana in Malinski porineta stol sredi odra, Radič in Francè se ob enem bližata temu stolu, Radič od leve, Francè od desne, Malinski in Lovrin se umakneta na desno v ozadje. Hribar stopi za njiju.)

Radič Rešite me!

Francè (zajedno) Umiram! (Oba najedenkrat padeta na stol, Radič naglo vstane, zgrabi Franceta za vrat ter ga močno sune nazaj.)

Radič (z močnim glasom.) Ven, ti grdoba!

Francè (z umirajočim glasom.) Še umreti mi ne pusti!

Radič (sedé na stol, s slabim glasom, kažoč na želodec.) Tukaj... tukaj... kje so zdravniki?

Francè (gre v ozadje, kjer pade na stol.) In jaz sem tako bolan!

Mara (nemirno.) Gospod doktor! (Hribar jej dá znamenje, naj bo le mirna.)

Radič. O, meni je tako slabo, tako slabo!... hitro... kje so zdravniki? (Opazi Malinskega in Lovrina.) Oh, gospoda!... Nisem vaju ubogal... celega prešička sem pojedel!... odpustita... rešita me!... kri mi sili v glavo! (Malinskemu pomoli levo roko.) Žilo!... potipljite mi žilo! (Malinski gre za stol na levo in od tega trenutka govori z Maro, kateri Ana poljublja roko.) Kaj, ali ste še jezni name? (Z močnejšim glasom, nepotrpežljivo.) Saj sem vendar prosil odpuščenja, in še jedenkrat prosim. O! o! (S slabšim glasom Lovrinu, kateremu poda roko.) Morda se me vi usmilite, gospod homeopat?... vsaka minuta je zlato... gospod doktor, kaj dela žila? (Lovrin gre na levo za Malinskega, Radič se obrne k njima.) Kaj, vi tudi? Nikdo nima usmiljenja?

Hribar (pristopi in potiplje žilo leve roke, katero Radič mehaniški moli od sebe.) Žila bije redno!

Radič (se začujen obrne k njemu.) Oh... oh... Kdo pa ste?

Hribar. Doktor Hribar!

Radič (ježno skoči po konci.) Gospod, to je pa vendar preveč! Naj bom bolan, naj umiran, za norca pa se na dan imeti! Prepovedujem si tako šale! (Gre z velikimi koraki v ospredje.)

Hribar. Ne jezite se — a jaz sem res naročeni doktor Hribar iz Celja!

Radič. Za vraga, ali se je danes na mojem dvorišču razbila ladja s samimi Hribarji?

Hribar. Ne, cenjeni gospod — jaz sem jedino pravi doktor Hribar!

Radič. In tale dva?

Hribar. Sta napačna!

Francè (se dvigne.) Za pet ran božjih! (Radič skoči pred Hribarjem na desno stran.)

Hribar (Francetu.) Aha, to je tisti cepec od prej! (Radiču.) Ne, gospod — ta homeopat (pokaže Lovrina) ni homeopat, marveč čisto neškodljiv ekonom in poleg tega vaš nečak, z imenom Zorko Lovrin.

Radič. Kaj, Zorko, sin mojega svaka?

Lovrin. Dragi strije —

Radič (hitro.) Proč, proč iz te hiše, vrag te vzemi! Proč, proč!

Mara. Ljubi mož, moj brat ga je poslal sèm, da bi te prosil odpuščanja!

Radič (mirno.) Da bi me prosil odpuščanja... a tako, to je kaj drugega! To mu dovoljujem!

Lovrin. Moj oče bi se rad z vami spravil, ljubi strije!

Radič. Odpuščanja prosil, spravil... a če je tako, prav... odpustim in se spravim ž njim! sèm pojdi, dečko, da te objamem (Lovrin mu pade v naročje, Radič ga stiska.)

Mara. Hvala Bogu!

Radič (objemši Lovrina sumnjivo pokaže Malinskega.) In tale... kdo pa je ta?

Malinski (v zadregi.) Jaz, cenjeni gospod Radič... jaz sem... zovem se Robert Malinski, železniški inženêr... in prišel sem... z namenom... zategadelj —

Mara. Gospod Malinski prosi dovoljenja, da bi te prosil Anine roke in srca.

Radič. Ha, ne bo nič... Jaz dam svojo hčer samo zdravniku... moj zet mora biti zdravnik.

Hribar. Ali ste se že tako naveličali življenja?

Radič. Kako to? Kaj hočete reči s tem?

Hribar. Ali ne umejete?... Tast in zet... Zet in tast... jeden od njiju zdravnik!

Radič. Ne umejem vas!

Hribar. Stradati in kopati se boste morali in v pol leta vas brez strupa spravi v krtovo kraljestvo.

Radič (se udari po čelu.) Oh — sedaj umejem! (Malinskemu, živo.) Gospod, gospod — kako se zovete?

Malinski (se prikloni.) Malinski, Robert Malinski.

Radič. To mi je vsejedno — jaz mislim — saj pač niste zdravnik?

Malinski. Ne, jaz sem —

Radič. Brez ovinkov! Odgovorite kratko in jedrnato!... Dajte mi častno besedo, da niste zdravnik!

Malinski. Moja častna beseda!

Radič. Živio!... Tu imate mojo hčer!

Malinski. Oh, gospod Radič, kako hvalen —

Radič. Anica, ali si zadovoljna?

Anica (živo.) Zadovoljna, papa, zadovoljna!

Radič. Aj, aj, kako naglo pritrdi! — Sedaj pa mi razložite, zakaj sta dva — (pokaže Malinskega in Lovrina.)

Hribar. Vas zdravila? — Da sta vas prepričala, da ste čisto zdravi, da ste bili le v domišljiji bolni, kar že to kaže, da ste polakoti in kopelji, ki sta jo vam zapisala zdravnika, mogli pojesti celega prešička, pa vam le ni škodoval.

Radič. Ah... ah... res, celega prešička sem pojedel, pa mi nič ni...

Francè (se približa dr. Hribarju.) A jaz, jaz sem tako bolan... jaz... jaz sem izpil vso čašo s homopapatijo.

Hribar (šaljivo resno.) O, to je zelo nevarno!

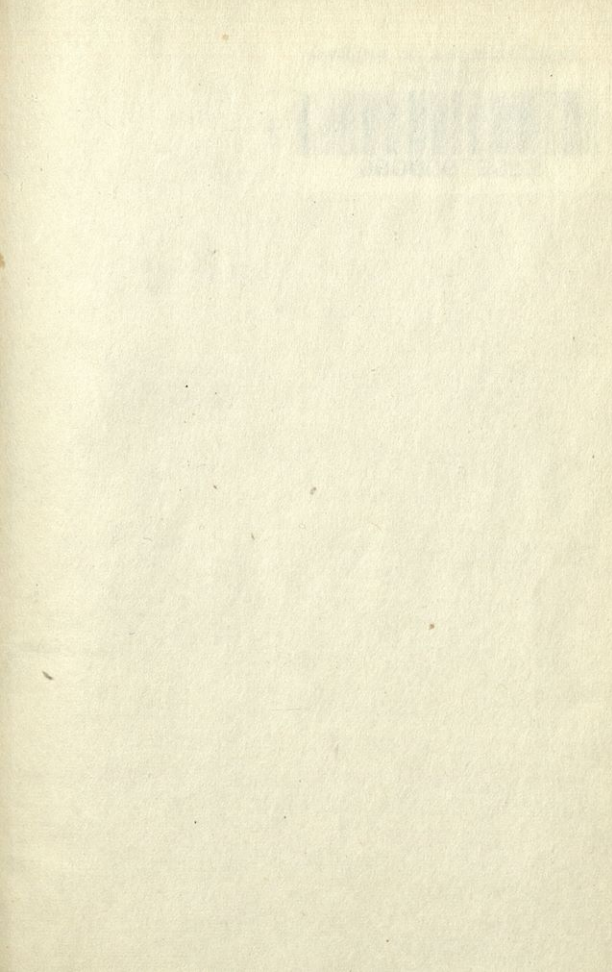
Francè. Nevarno! (Se opoteče.)

Hribar. Da, za bolne ljudi, a za vas prav čisto nič!

Radič. Sedaj, gospôda! pa k obedu!

(Zastor pade.)

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

00000076052

